Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

26 päivänä maaliskuuta 2015*

Muutoksenhaku — Maakaasun sisämarkkinat — Maakaasuyritysten velvollisuus — Kolmansien neuvotteluihin perustuvaa kaasuvarastoihin pääsyä koskevan järjestelmän käyttöön ottaminen — Tšekin viranomaisten päätös — Tuleville maanalaisille kaasuvarastoille Dambořicessa myönnetty väliaikainen vapautus — Komission päätös — Vapautuspäätöksen peruuttamismääräys — Direktiivit 2003/55/EY ja 2009/73/EY — Ajallinen soveltamisala

Asiassa C-596/13 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 21.11.2013,

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Armati ja K. Herrmann, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

muina osapuolina:

Moravia Gas Storage a.s., aikaisemmin Globula a.s., kotipaikka Hodonín (Tšekin tasavalta), edustajinaan advokát P. Zákoucký ja advokát D. Koláček,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Tšekin tasavalta, asiamiehinään M. Smolek, T. Müller ja J. Vláčil,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.12.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii valituksellaan Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen tuomion Globula v. komissio (T-465/11, EU:T:2013:406, jäljempänä valituksenalainen tuomio) kumoamista; kyseisellä tuomiolla kumottiin Dambořicessa sijaitsevan maanalaisen kaasuvaraston vapautusta kolmansien pääsyä koskevista sisämarkkinasäännöistä 27.6.2011 tehty komission päätös K (2011) 4509 (jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/26/EY kumoamisesta 26.6.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/55/EY (EUVL L 98, 30.176.2009, s. 57) 22 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Merkittävän uuden kaasuinfrastruktuurin eli jäsenvaltioiden välisten yhdysputkien, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten ja varastojen osalta voidaan pyynnöstä myöntää vapautus 18 artiklan, 19 artiklan, 20 artiklan ja 25 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännöksistä seuraavilla edellytyksillä:

a) sijoituksen on lisättävä kilpailua kaasuntoimitusten alalla ja parannettava toimitusvarmuutta;

b) sijoitukseen liittyvä riski on niin suuri, että sijoitus ei toteutuisi, jollei vapautusta myönnettäisi;

c) infrastruktuurin omistaja on luonnollinen tai oikeushenkilö, joka on ainakin oikeudellisen muotonsa osalta erillinen niistä verkonhaltijoista, joiden verkkoon infrastruktuuria rakennetaan;

d) kustannukset peritään kyseisen infrastruktuurin käyttäjiltä;

e) vapautus ei haittaa kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen säännellyn verkon tehokasta toimintaa, johon infrastruktuuri on liitetty.

2. 1 kohtaa sovelletaan myös silloin, kun olemassa olevan infrastruktuurin kapasiteettia kasvatetaan merkittävästi tai infrastruktuuria muutetaan uusien kaasuntoimituslähteiden kehittämiseksi.

3.

a) 25 artiklassa tarkoitettu sääntelyviranomainen voi tapauskohtaisesti päättää 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen vapautusten myöntämisestä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin vaatia, että sääntelyviranomaisten on annettava lausunto vapautusta koskevasta pyynnöstä jäsenvaltion asianomaiselle elimelle muodollista päätöstä varten. Kyseinen lausunto on julkaistava yhdessä päätöksen kanssa.

b) i) vapautus voi koskea uutta infrastruktuuria tai olemassa olevaa infrastruktuuria, jonka kapasiteettia on huomattavasti lisätty, tai olemassa olevan infrastruktuurin muutosta, joko kokonaan tai osittain;

ii) päätettäessä myöntää vapautus on tapauskohtaisesti harkittava, onko tarpeen asettaa vapautuksen kestoa ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien yhdysputkien syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia edellytyksiä.

iii) tämän alakohdan edellytyksistä päätettäessä on erityisesti otettava huomioon sopimusten kesto, rakennettava lisäkapasiteetti tai olemassa olevan kapasiteetin muutos, hankkeen aikaperspektiivi ja kansalliset olosuhteet.

c) vapautusta myöntäessään asianomainen viranomainen voi päättää kapasiteetin hallintaa ja jakoa koskevista säännöistä ja mekanismeista sikäli kuin tämä ei estä pitkäaikaisten sopimusten täytäntöönpanoa;

d) vapautusta koskeva päätös ja mahdolliset b alakohdassa tarkoitetut edellytykset on perusteltava asianmukaisesti ja julkaistava;

e) jos kyseessä on jäsenvaltioiden välinen yhdysputki, muita asianomaisia jäsenvaltioita ja sääntelyviranomaisia on kuultava ennen kuin vapautuksesta päätetään.

4. Toimivaltaisen viranomaisen on annettava vapautusta koskeva päätös sekä kaikki päätöstä koskevat olennaiset tiedot viipymättä tiedoksi komissiolle. Tiedot voidaan toimittaa komissiolle kootusti niin, että komissio voi tehdä perustellun päätöksen.

Tietoihin on sisällyttävä erityisesti:

a) yksityiskohtaiset perustelut, joiden perusteella sääntelyviranomainen tai jäsenvaltio myönsi vapautuksen, mukaan lukien taloudelliset tiedot, joilla perusteltiin vapautuksen tarve;

b) erittely vapautuksen myöntämisen vaikutuksista kilpailuun ja maakaasun sisämarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan;

c) perustelut myönnetyn vapautuksen kestolle ja vapautuksen kohteena olevalle osuudelle kokonaiskapasiteetista;

d) yhdysputkia koskevien vapautusten osalta asianomaisten jäsenvaltioiden tai sääntelyviranomaisten välisen neuvottelun tulokset;

e) infrastruktuurin merkitys kaasuntoimitusten monipuolistamisessa.

Komissio voi kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta pyytää asianomaista sääntelyviranomaista tai jäsenvaltiota muuttamaan tai peruuttamaan vapautuksen myöntämisestä tehdyn päätöksen. Kahden kuukauden määräaikaa voidaan jatkaa edelleen yhdellä kuukaudella, jotta komissio voi hankkia lisätietoja.

Jos asianomainen sääntelyviranomainen tai jäsenvaltio ei ole toiminut pyynnön mukaisesti neljän viikon kuluessa, lopullinen päätös on tehtävä noudattaen 30 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä.

Komissio pitää kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina.”

3 Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta 13.7.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY (EUVL L 211, s. 94) 36 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Merkittävät uudet kaasuinfrastruktuurit eli yhdysputket, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset ja varastot voidaan pyynnöstä vapauttaa määritellyksi ajaksi 9, 32, 33 ja 34 artiklan ja 41 artiklan 6, 8 ja 10 kohdan säännösten soveltamisesta seuraavin edellytyksin:

a) sijoituksen on lisättävä kilpailua kaasuntoimitusten alalla ja parannettava toimitusvarmuutta;

b) sijoitukseen liittyvän riskin on oltava niin suuri, että sijoitus ei toteutuisi, jollei vapautusta myönnettäisi;

c) infrastruktuurin omistajan on oltava luonnollinen tai oikeushenkilö, joka on ainakin oikeudellisen muotonsa osalta erillinen niistä verkonhaltijoista, joiden verkkoon infrastruktuuria rakennetaan;

d) kustannukset on perittävä kyseisen infrastruktuurin käyttäjiltä; ja

e) vapautus ei saa haitata kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen säännellyn verkon tehokasta toimintaa, johon infrastruktuuri on liitetty.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan myös silloin, kun olemassa olevan infrastruktuurin kapasiteettia kasvatetaan merkittävästi tai infrastruktuuria muutetaan uusien kaasuntoimituslähteiden kehittämiseksi.

3. Jäljempänä VIII luvussa tarkoitettu sääntelyviranomainen voi tapauskohtaisesti päättää 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen vapautusten myöntämisestä.

4. Jos kyseessä oleva infrastruktuuri sijaitsee useamman kuin yhden jäsenvaltion alueella, virasto voi välittää asianomaisen jäsenvaltion sääntelyviranomaisille neuvoa-antavan lausunnon, jota ne voivat käyttää perustana päätökselleen, kahden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona viimeinen näistä sääntelyviranomaisista vastaanotti vapautusta koskevan hakemuksen.

Kun kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset ovat päässeet sopimukseen vapautuspäätöksestä kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona viimeinen näistä sääntelyviranomaisista vastaanotti vapautusta koskevan hakemuksen, ne ilmoittavat virastolle päätöksestään.

Virasto suorittaa tässä artiklassa asianomaisen jäsenvaltion sääntelyviranomaisille asetetut tehtävät:

a) jos kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun viimeinen näistä sääntelyviranomaisista vastaanotti vapautusta koskevan hakemuksen, tai

b) asianomaisten sääntelyviranomaisten yhteisestä pyynnöstä.

Kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat yhdessä pyytää, että kolmannen alakohdan a alakohdassa tarkoitettua määräaikaa jatketaan enintään kolmella kuukaudella.

5. Ennen päätöksen tekoa viraston on kuultava asianomaisia sääntelyviranomaisia ja hakijoita.

6. Vapautus voi koskea uuden infrastruktuurin tai olemassa olevan infrastruktuurin, jonka kapasiteettia on huomattavasti lisätty, koko kapasiteettia tai osaa siitä.

Päätettäessä myöntää vapautus on tapauskohtaisesti harkittava, onko tarpeen asettaa vapautuksen kestoa ja uuden infrastruktuurin syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia edellytyksiä. Näistä edellytyksistä päätettäessä on erityisesti otettava huomioon rakennettava lisäkapasiteetti tai olemassa olevan kapasiteetin muutos, hankkeen aikaperspektiivi ja kansalliset olosuhteet.

Ennen vapautuksen myöntämistä sääntelyviranomaisen on päätettävä kapasiteetin hallintaa ja jakamista koskevista säännöistä ja menettelyistä. Säännöissä on vaadittava, että kaikkia infrastruktuurin mahdollisia käyttäjiä pyydetään ilmoittamaan kiinnostuksensa kapasiteetin hankintaan ennen kuin uuden infrastruktuurin kapasiteetti, omaan käyttöön tarkoitettu kapasiteetti mukaan luettuna, jaetaan. Sääntelyviranomaisen on vaadittava, että ylikuormituksen hallintaa koskeviin sääntöihin sisältyy velvollisuus tarjota käyttämätöntä kapasiteettia markkinoille ja että infrastruktuurin käyttäjillä on oikeus käydä hankkimallaan kapasiteetilla kauppaa jälkimarkkinoilla. Arvioidessaan 1 kohdan a, b ja e alakohdassa tarkoitettujen perusteiden täyttymistä sääntelyviranomaisen on otettava huomioon kapasiteetinjakomenettelyn tulokset.

Vapautusta koskeva päätös ja mahdolliset tämän kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetut edellytykset on perusteltava asianmukaisesti ja julkaistava.

7. Sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat edellyttää, että niiden sääntelyviranomaisen tai tapauksesta riippuen viraston on annettava lausunto vapautusta koskevasta pyynnöstä jäsenvaltion asianomaiselle elimelle muodollista päätöstä varten. Kyseinen lausunto on julkaistava yhdessä päätöksen kanssa.

8. Sääntelyviranomaisen on toimitettava komissiolle jäljennös jokaisesta vapautuspyynnöstä heti, kun pyyntö on vastaanotettu. Sääntelyviranomaisen on annettava päätös sekä kaikki päätöstä koskevat olennaiset tiedot viipymättä tiedoksi komissiolle. Tiedot voidaan toimittaa komissiolle kootusti niin, että komissio voi tehdä niiden pohjalta perustellun päätöksen. Tietoihin on sisällyttävä erityisesti seuraavat seikat:

a) yksityiskohtaiset perustelut, joiden nojalla sääntelyviranomainen tai jäsenvaltio myönsi tai epäsi vapautuksen, sekä viittaus 1 kohtaan ja sen asianomaiseen alakohtaan tai asianomaisiin alakohtiin, johon tai joihin päätös perustuu, mukaan lukien taloudelliset tiedot, joilla perustellaan vapautuksen tarpeellisuus;

b) erittely vapautuksen myöntämisen vaikutuksista kilpailuun ja maakaasun sisämarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan;

c) perustelut myönnetyn vapautuksen kestolle ja vapautuksen kohteena olevalle osuudelle kokonaiskapasiteetista;

d) yhdysputkia koskevien vapautusten osalta asianomaisten jäsenvaltioiden tai sääntelyviranomaisten välisen kuulemisen tulokset; ja

e) infrastruktuurin merkitys kaasuntoimitusten monipuolistamisessa.

9. Komissio voi tehdä kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta päätöksen, jolla sääntelyviranomaista vaaditaan muuttamaan tai peruuttamaan vapautuksen myöntämistä koskeva päätös. Kahden kuukauden määräaikaa voidaan jatkaa kahden kuukauden lisämääräajalla, jos komissio pyytää lisätietoja. Tämä lisämääräaika alkaa kaikkien tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä. Myös alkuperäistä kahden kuukauden määräaikaa voidaan jatkaa sekä komission että sääntelyviranomaisen suostumuksella.

Jos pyydettyjä tietoja ei toimiteta pyynnössä asetetussa määräajassa, ilmoitus on katsottava peruutetuksi, ellei sitä ole ennen määräajan päättymistä joko jatkettu sekä komission että sääntelyviranomaisen suostumuksella tai sääntelyviranomainen ole asianmukaisesti perustellen ilmoittanut komissiolle, että se katsoo ilmoituksen olevan täydellinen.

Sääntelyviranomaisen on noudatettava vapautuspäätöksen muuttamista tai peruuttamista koskevaa komission päätöstä kuukauden kuluessa ja ilmoitettava tästä komissiolle.

Komissio pitää kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina.

Komission vapauttamispäätökselle antaman hyväksynnän voimassaolo päättyy kahden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä, jos infrastruktuurin rakentamista ei ole aloitettu, ja viiden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä, jos infrastruktuuria ei ole otettu käyttöön, ellei komissio päätä, että mahdolliset viivästykset johtuvat huomattavista esteistä, joihin henkilö, jolle vapautus on myönnetty, ei voi vaikuttaa.

10. Komissio voi antaa suuntaviivoja tämän artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten soveltamisesta ja tämän artiklan 3, 6, 8 ja 9 kohdan soveltamiseksi noudatettavasta menettelystä. Nämä toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 51 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen."

4 Direktiivi 2003/55 kumottiin direktiivin 2009/73 53 artiklalla 3.3.2011 alkavin vaikutuksin, ja kyseisestä päivästä lähtien viittauksia viimeksi mainittuun direktiiviin pidetään viittauksina direktiiviin 2009/73 sen liitteessä II olevan vastaavuustaulukon mukaisesti. Tämän taulukon mukaan direktiivin 2003/55 22 artiklaa vastaa direktiivin 2009/73 36 artikla.

Pääasian tosiseikat

5 Moravia Gas Storage a.s. (jäljempänä MGS), aikaisemmin Globula a.s., teki 14.4.2009 hakemuksen Tšekin teollisuus- ja kauppaministeriölle (jäljempänä ministeriö) saadakseen luvan maanalaisen kaasuvaraston rakentamiseksi Dambořiceen (Tšekin tasavalta; jäljempänä maanalainen kaasuvarasto). Tämän hakemuksen yhteydessä se pyysi väliaikaista vapautusta velvollisuudesta antaa kolmansille neuvotteluihin perustuva pääsy mainittuun varastoon maanalaisen kaasuvaraston koko uuden kapasiteetin osalta.

6 Ministeriö myönsi 26.10.2010 tekemällään päätöksellä luvan maanalaisen kaasuvaraston rakentamiselle ja MSG:lle väliaikaisen vapautuksen velvollisuudesta antaa kolmansille neuvotteluihin perustuva pääsy maanalaisen kaasuvaraston kapasiteetin 90 prosentin osuuden osalta 15 vuoden ajan käyttöluvan tosiasiallisesta myöntämispäivästä lähtien.

7 Mainittu päätös ilmoitettiin komissiolle 11.2.2011 päivätyllä ja 18.2.2011 vastaanotetulla ministeriön kirjeellä.

8 Komissio pyysi 15.4.2011 päivätyllä kirjeellä ministeriöltä lisätietoja ja täsmensi, että jos sen pitää pyytää tätä muuttamaan 26.10.2010 tehtyä päätöstä tai perumaan se, se tekisi sen ennen 18.6.2011. Ministeriö vastasi 29.4.2011 komission asettamassa määräajassa.

9 Komissio osoitti 13.5.2011 päivätyllä kirjeellä ministeriölle toisen lisätietopyynnön ja ilmoitti uudelleen, että jos sen pitää pyytää tätä muuttamaan mainittua päätöstä tai perumaan se, se tekisi sen ennen 18.6.2011. Ministeriö vastasi 20.5.2011 komission asettamassa määräajassa.

10 Komissio ilmoitti ministeriölle 23.6.2011 päivätyllä kirjeellä, jonka oli allekirjoittanut energiakysymyksistä vastaava komission jäsen, tekevänsä muodollisen päätöksen ennen 29.6.2011.

11 Komissio määräsi riidanalaisella päätöksellä, joka on annettu Tšekin tasavallalle tiedoksi 28.6.2011, tämän jäsenvaltion peruuttamaan 26.10.2010 tekemänsä päätöksen.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

12 MGS nosti kanteen unionin yleiseen tuomioistuimeen 26.8.2011 toimittamallaan kannekirjelmällä ja vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista ja komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

13 Kanteensa tueksi MGS esitti kolme kanneperustetta, joista ensimmäinen koski sovellettavan oikeuden määrittelyssä tapahtunutta virhettä, toinen luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ja kolmas tosiseikkoja koskevaa ilmeistä arviointivirhettä.

14 Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisella tuomiolla MGS:n ensimmäisen kanneperusteen ja kumosi riidanalaisen päätöksen sillä perusteella, ettei sitä olisi pitänyt tehdä direktiivin 2009/73 säännösten perusteella vaan direktiivin 2003/55 säännösten perusteella. Unionin yleinen tuomioistuin ei siten tutkinut MGS:n kanteensa tueksi esittämää toista ja kolmatta perustetta.

Asianosaisten vaatimukset

15 Valituksessaan komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion

— toteaa, että ensimmäisessä oikeusasteessa esitetty ensimmäinen kanneperuste on perusteeton, ja palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimelle, jotta se tutkii ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn toisen ja kolmannen kanneperusteen, ja

— määrää, että kummassakin oikeusasteessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

16 MGS vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen kokonaisuudessaan ja

— velvoittaa komission korvaamaan valituksen yhdessä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

17 Tšekin tasavalta vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen perusteettomana ja

— velvoittaa komission korvaamaan ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Valitus

Asianosaisten lausumat

18 Komissio esittää valituksensa tueksi yhden ainoan perusteen, jolla se väittää lähinnä, että kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että sen käsiteltävänä olleeseen riita-asiaan oli sovellettava direktiivin 2003/55 sääntöjä, se rikkoi SEUT 288 artiklaa ja SEUT 297 artiklan 1 kohtaa.

19 Sen mukaan on niin, että niin kauan kuin määräaika, jonka aikana sen on vaadittava kansallisen päätöksen muuttamista tai peruuttamista, ei ole päättynyt, tällaisen direktiivin 2003/55 22 artiklan ja direktiivin 2009/73 36 artiklan mukaisen päätöksen ilmoittaminen ei merkitse lopulliseksi tullutta tilannetta vaan vireillä olevan vapautusmenettelyn yhtä vaihetta.

20 Nyt käsiteltävässä asiassa komissio väittää, ettei kyseinen menettely ollut päättynyt päivänä, jona direktiivin 2003/55 kumoaminen tuli voimaan eli 3.3.2011, joten kyseisenä päivä tilanne ei ollut tullut lopulliseksi, ja että samasta päivästä lähtien sovellettiin direktiivin 2009/73 sääntöjä.

21 Komissio väittää, että kun otetaan huomioon, että tuomio Meridionale Industria Salumi ym. (212/80–217/80, EU:C:1981:270) oli sovellettavissa nyt esillä olevaan tapaukseen, ja kun katsotaan, että direktiivin 2009/73 36 artiklassa käyttöön otetut menettelylliset ja aineelliset muutokset muodostavat erottamattoman kokonaisuuden, unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.

22 Komissio katsoo erityisesti, että mainitusta tuomiosta johtuvaa uusien oikeussääntöjen ajallista sovellettavuutta koskevaa poikkeusta on tulkittava suppeasti, eikä se sovellu tapauksiin, joissa uudella direktiivillä muutetaan unionin aikaisempaa sääntelyä.

23 Erityisesti komissio katsoo, ettei siitä seikasta, että direktiivillä 2009/73 tehtiin nyt käsiteltävässä asiassa menettelyllisiä muutoksia, voida päätellä, että kyseisen direktiivin menettelysäännöt ja aineelliset säännöt muodostava erottamattoman kokonaisuuden ja ettei niitä voida tarkastella erikseen niiden ajallisten vaikutusten osalta.

24 MGS:n mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että komission olisi pitänyt soveltaa direktiivin 2003/55 sääntöjä.

25 MGS väittää, että kansallisen vapautuspäätöksen tekeminen ja sen ilmoittaminen komissiolle muodostavat aikaisemmin toteutuneen tilanteen, jonka johdosta se oli saanut oikeuksia ja johon ei voida soveltaa uusia oikeussääntöjä.

26 MGS katsoo, että erilainen lähestymistapa johtaisi oikeusvarmuuden periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen.

27 MGS katsoo, että tuomiosta Meridionale Industria Salumi ym. (212/80–217/80, EU:C:1981:270) johtuvaa poikkeusta voidaan soveltaa tilanteeseen, jossa unionin direktiivi korvaa aikaisemman direktiivin, ja että nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut tätä poikkeusta oikein.

28 Tšekin tasavalta väittää, että siltä osin kuin komissio tutkii direktiiveissä 2003/55 ja 2009/73 säädetyn vapautusmenettelyn puitteissa jäsenvaltion viranomaisten aikaisemmin tekemän päätöksen sääntöjenmukaisuutta eli päätöksen tekemispäivänä sovellettavien edellytysten täyttymistä, tätä tutkimista ei loogisesti voida suorittaa päätöksen tekemisen jälkeen annettuihin sääntöihin nähden.

29 Mainitun jäsenvaltion mukaan oikeusvarmuuden periaatteen nojalla menettelyn muiden vaiheiden kulku, muun muassa kansallisen vapautuspäätöksen tutkinnassa sovellettava oikeus, määräytyy tämän päätöksen ilmoittamisen perusteella, koska päätös saa aikaan ”aikaisemmin toteutuneen” tilanteen.

30 Lisäksi Tšekin tasavalta katsoo, että komissio voisi tulkintansa avulla arvioida eri tavoin samana päivänä ilmoitettuja kansallisia vapautuspäätöksiä, koska sovellettavien säännösten valinta riippuisi todellisuudessa päivästä, jona komissio on suorittanut näitä päätöksiä koskevia toimenpiteitä ja valinta jäisi siten komission vapaaseen harkintaan. Tämä johtaisi mainittujen päätösten erilaiseen käsittelyyn, joka olisi ristiriidassa yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteiden kanssa.

31 Lopuksi tämä jäsenvaltio katsoo, että näitä näkemyksiä tukee se, ettei direktiivi 2009/73 sisällä yhtään säännöstä, joka koskee sen voimaantulopäivänä vireillä olevien menettelyjen käsittelyä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

32 On muistutettava, että uutta oikeussääntöä sovelletaan sen toimen voimaantulosta lukien, jossa siitä säädetään, ja vaikka tätä sääntöä ei sovelleta aikaisemman lainsäädännön soveltamisaikana syntyneisiin ja lopullisiksi tulleisiin oikeudellisiin tilanteisiin, sitä sovelletaan niiden tuleviin vaikutuksiin samoin kuin uusiin oikeudellisiin tilanteisiin. Toisin on vain – jollei oikeudellisten toimien taannehtivuuskiellon periaatteesta muuta johdu –, jos uuteen sääntöön liittyy erityisiä säännöksiä, joissa nimenomaisesti vahvistetaan sen ajallista soveltamista koskevat edellytykset (tuomio Gemeinde Altrip ym., C-72/12, EU:C:2013:712, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Erityisesti on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan menettelysääntöjä katsotaan yleensä voitavan soveltaa sinä päivänä, jona ne tulevat voimaan (tuomio komissio v. Espanja, C-610/10, EU:C:2012:781, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), erona aineellisiin sääntöihin, joita tavanomaisesti tulkitaan siten, että niitä sovelletaan ennen niiden voimaantuloa toteutuneisiin tilanteisiin ainoastaan siinä tapauksessa, että niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus (ks. tuomio Meridionale Industria Salumi ym., 212/80–217/80, EU:C:1981:270, 9 kohta; tuomio Molenberganatie, C-201/04, EU:C:2006:136, 31 kohta ja tuomio komissio v. Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, 44 kohta).

34 Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että toimen oikeudellisen perustan muodostavan säännöksen, jolla annetaan unionin toimielimelle toimivalta toteuttaa kyseessä oleva toimi, on oltava voimassa toimen antamispäivänä (ks. tuomio ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 88 kohta).

35 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että direktiivin 2009/73 36 artiklassa käyttöön otetut menettelylliset ja aineelliset muutokset muodostivat erottamattoman kokonaisuuden, joten tuomion Meridionale Industria Salumi ym. (212/80–217/80, EU:C:1981:270) mukaisesti kaikkien näiden säännösten taannehtivaa vaikutusta ei voitu tunnustaa ja että näin ollen oli sovellettava direktiivin 2003/55 sekä aineellisia että menettelyllisiä sääntöjä.

36 On muistutettava, että mainitun tuomion 11 kohdassa katsottiin poikkeuksena tämän tuomion 33 kohdassa mainitusta tulkintasäännöstä, että unionin sääntely, jolla pyrittiin antamaan kokonaissäätely tullien jälkikannosta, sisälsi sekä menettelysääntöjä että aineellisia sääntöjä, jotka muodostivat sellaisen jakamattoman kokonaisuuden, jonka joitakin sääntöjä ei voitu niiden ajallisen vaikutuksen osalta tarkastella erikseen. Tällaista poikkeusta perusteltiin aikaisempien kansallisten järjestelmien korvaamisella uudella yhteisön järjestelmällä, jonka tavoitteena oli päästä siihen, että käyttöön otettua yhteisön tullilainsäädäntöä sovellettaisiin johdonmukaisesti ja yhtenäisesti (ks. tuomio Molenbergenatie, C-201/04, EU:C:2006:136, 32 kohta).

37 Tältä osin on todettava, että tuomioon Meridionale Industria Salumi ym. (212/80–217/80, EU:C:1981:270) johtaneessa asiassa kyseessä ollut tilanne ei ole rinnastettavissa nyt kyseessä olevaan tilanteeseen. Direktiivillä 2009/73 kumotaan ja korvataan aikaisemmin voimassa ollut samalla alalla sovellettava unionin säännöstö eli direktiivi 2003/55. Tältä osin direktiivillä 2009/73 ei luoda uutta järjestelmää, vaan sillä jatketaan suoraan direktiiviä 2003/55, jonka aineellisten säännösten sisältöä sillä ei sitä paitsi muuteta, ei varsinkaan niitä, jotka koskevat niitä aineellisia edellytyksiä, joiden on täytyttävä vapautuksen saamiseksi ja joista säädetään direktiivin 2003/55 22 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä direktiivin 2009/73 36 artiklan 1 ja 2 kohdassa.

38 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 48 ja 49 kohdassa, tässä asiayhteydessä se seikka, että direktiivin 2003/55 menettelysäännöksiä muutettiin direktiivillä 2009/73, ei – toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 36 kohdassa – yksinään ole omiaan osoittamaan, että viimeksi mainitun direktiivin 36 artiklan menettelysäännökset ja aineelliset säännökset ovat tuomiossa Meridionale Industria Salumi ym. (212/80–217/80, EU:C:1981:270) tarkoitetulla tavalla ”jakamattomia”.

39 Sitä paitsi se, että mainituissa direktiiveissä samoihin aineellisiin säännöksiin liittyvät eri menettelysäännökset, on merkki siitä, että nyt käsiteltävän tapauksen olosuhteissa nämä aineelliset säännökset voidaan erottaa mainituista menettelysäännöksistä.

40 Näin ollen tämän tuomion 36 kohdassa tarkoitettua poikkeusta ei voida soveltaa nyt käsiteltävässä tapauksessa.

41 Koska direktiivi 2003/55 on kumottu siten, että kumoaminen tuli voimaan 3.3.2011 eli päivänä, jona se on korvattu direktiivillä 2009/73, riidanalaisen päätöksen antamispäivänä 27.6.2011 voimassa eivät olleet direktiivin 2003/55 vaan direktiivin 2009/73 säännökset.

42 Tästä seuraa, että komissio ei ole soveltanut taannehtivasti direktiivin 2009/73 säännöksiä, vaan se on tehnyt riidanalaisen päätöksen tuolloin voimassa olleen säännöksen perusteella.

43 On sitä paitsi todettava, että direktiivin 2003/55 22 artiklan ja direktiivin 2009/73 36 artiklan säännösten nojalla komissio voi kansallista vapautuspäätöstä koskevan ilmoituksen saatuaan vaatia tämän päätöksen muuttamista, kumoamista tai peruuttamista.

44 Siten toisin kuin MGS väittää ja kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 66, 70 ja 71 kohdassa, tällaista päätöstä tai ilmoitusta ei voida pitää sellaisena, että se luo tämän tuomion 32 ja 33 kohdassa esiin tuodussa oikeuskäytännössä tarkoitetun ”syntyneen ja lopulliseksi tulleen tilanteen”tai ”aikaisemmin toteutuneen tilanteen”.

45 Tästä johtuu, että direktiivin 2009/73 ajalliset soveltamisedellytykset nimenomaisesti määrittävien erityisten säännösten puuttuessa kyseistä direktiiviä täytyi soveltaa vireillä oleviin menettelyihin sen voimaantulosta eli 3.3.2011 lähtien. Unionin yleinen tuomioistuin on siten tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio on virheellisesti soveltanut kyseistä direktiiviä tehdessään riidanalaisen päätöksen.

46 Tässä asiayhteydessä MGS:n ja Tšekin tasavallan esiin tuomasta väitetystä luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisesta on muistutettava vain, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän periaatteen soveltamisalaa ei saa laajentaa sellaiseksi, että yleisesti estetään uuden säännön soveltaminen vanhemman säännön voimassa ollessa syntyneiden tilanteiden tuleviin vaikutuksiin (ks. tuomio Tomadini, 84/78, EU:C:1979:129, 21 kohta; tuomio komissio v. Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, 43 kohta ja tuomio Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, 46 kohta).

47 Yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteiden loukkaamisesta, johon Tšekin tasavalta on vedonnut, on todettava, että kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 62 ja 63 kohdassa, siltä osin kuin sovellettavan oikeusjärjestelmän muutos perustuu objektiiviseen seikkaan eli direktiivin 2009/73 voimaantulopäivään ja kuin unionin yleisen tuomioistuimen toteamusten mukaan käsiteltävässä tapauksessa kyseessä olevan kansallinen vapautuspäätös oli ilmoitettu vain joitakin päiviä tätä päivää aikaisemmin ja kun ei ole mitenkään osoitettu, että komissio olisi mielivaltaisesti ja ilman objektiivista syytä tapauskohtaisesti nopeuttanut tai viivyttänyt samana päivänä ilmoitettujen kansallisten vapautuspäätösten käsittelyä saattaakseen tietyt menettelyt päätökseen ennen mainitun direktiivin voimaantuloa ja toiset sen jälkeen, ei voida päätellä, että mainittuja periaatteita on loukattu nyt käsiteltävässä tapauksessa.

48 Kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi nyt käsiteltävässä tapauksessa, että direktiivin 2003/55 säännöksiä oli sovellettava sekä aineellisesti että menettelyllisesti, se on näin ollen tehnyt oikeudellisen virheen.

49 Näissä olosuhteissa komission valituksensa tueksi esittämä ainoa valitusperuste on hyväksyttävä ja valituksenalainen tuomio on kumottava.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne

50 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun, jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

51 Nyt käsiteltävässä tapauksessa unionin tuomioistuin katsoo, että MGS:n esittämä ensimmäinen kanneperuste, jolla vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista, on ratkaistava lopullisesti.

52 Tästä riittää, kun todetaan, että tämän tuomion 35–47 kohdassa mainituista syistä tämä ensimmäinen peruste on hylättävä.

53 Koska unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan ole tutkinut MGS:n kanteensa tueksi esittämää toista ja kolmatta kanneperustetta, unionin tuomioistuin katsoo, että nyt käsiteltävä asia ei ole ratkaisukelpoinen.

54 Näin ollen asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta se ratkaisee toisen ja kolmannen kanneperusteen.

Oikeudenkäyntikulut

55 Koska asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, esillä olevaan muutoksenhakumenettelyyn liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen tuomio Globula vastaan komissio (T-465/11, EU:T:2013:406) kumotaan.

2) Asia palautetaan Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

3) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Allekirjoitukset